दत्तत ताद्व निर्दिष्टमपरिस्रावीति श्वित्रमपरिस्रावि भवति कृष्णन्तु स्रावि अथ च त्रिधातुदुष्टसंश्रयमिति श्वित्रम् त्रयोधातवो रक्तांसमेदांसि सम्रयोऽधिष्ठानं यस्य तत् । कुष्ठन्तु सान्निपातिकं सर्वधातुगतं भवतीति भेदः । दोषभेदेन लक्षणभेदान्याह "वाताद्रूक्षारुणं पित्तात् ताम्रं कण्डूपलक्षितम् । सदाहं रोमविध्वंसि कफात् श्वेतं घनं गुरु सकण्डूकं क्रमाद्रक्तमांसमेदःसु चादिशेत् । वर्णनेत्रेदमुभयं कुष्ठं तच्छोत्तरोत्तरम्" । अरुणमीषल्लोहितम् । कण्डूपक्षवेदियनेन मध्ये श्वेतमन्ते लोहितं बोधयति । घनं पुष्टम् । क्रमाद्रक्तमांसमेदःसु चादिशेत् । तथा च चरकः "अरुणं रक्तगे वाते ताम्रं पित्ते प्रकुप्यति । श्वेतं श्लेष्मणि मेदःस्थे श्वित्रं कुष्ठं परं परम्" इति । उभयं द्विविधमपि श्वित्रं वर्णेन दृष्टमेव । अरुणं ताम्रं श्वेतञ्च दोषभेदात् । द्विविधं दोषजं ब्रण्णजं च । तथा च भोजः "श्वित्रं तु द्विविधं विद्याद्दोषजं ब्रण्णजं तथा" इति । श्वित्रं साध्यमसाध्यञ्चाह "अशुक्लरोमावहलमसृग्युक्तमथो नवम् । अनग्निदग्धजं साध्यं श्वित्रं वर्ष्ममतोऽन्यथा" । अवहलं तनु । अन्यत्र "गुह्यपायितलोष्ठेषु जातमप्यचिरन्तनम् । वर्ष्मणीवं विशेषेण श्वित्रं सिद्धिमिच्छता" । गुह्यं मेढ्रमनस्तलमलं पद्तलं सुस्तनान्ते जातमिति सामान्यतो निर्दिष्टत्वात् । अप्यचिरन्तनम् नवमपि" ।

श्वित्रघ्नी स्त्री श्वित्रं हन्ति हन-टक् ङीप् । पीतपुष्पायाम् (वकुली) शब्दच० ।

श्वित्रिन् त्रि० श्वित्रमस्त्यस्य इनि । श्वेतकुष्ठयुक्ते "श्वित्री वस्त्रं स्त्री रथं च चोरी कवचकारकः" याज्ञ० ।

श्विद् शुक्लताप्रापणे स्वा० आत्म० सक० सेट् इदित् । श्विन्दति अश्विन्दीत् ।

श्वेत पु० श्वित-अच् उच् वा । १द्वीपभेदे २पर्वतभेदे ३वृषपर्वणे हेमच० । ४शुक्लवर्णे ५शुभ्रवर्णे शब्दच० । ६शङ्खे राजनि० । ७जीवके जटा० । ८शुक्लवर्णे इतइति त्रि० अमरः स्त्रियां ङीप् तस्य नत्र श्वेती । १०कलियुगीयशिवावतारविशेषे यथा "वेदव्यासावताराणि द्वापरे कथितानि तु । महादेवावताराणि कलौ शृणुत तद्व्रत ।। आदौ कलियुगे श्वेतो देवदेवो महाद्युतिः । नाम्ना हितार्थाय विप्राणामभूदैवतेऽन्तरे । हिमवच्छिखरे रम्ये कुशले पर्वतोत्तमे । तस्य शिष्याः शिखायुक्ता बभूवुरमितप्रभाः । श्वेतः श्वेतशिखश्चैव श्वेताश्वः श्वेतलोहितः । चत्वारस्ते महात्मानो ब्राह्मणा वेदपारगाः । सुभावो दमनश्चाथ सुहोत्रः कङ्कणस्तथा । लोकाक्षिरथ योगीन्द्रो जैगीषव्यस्तु सप्तमे । अष्टमे दधिवाहः स्यान्नवमे उग्रस्तु प्रभुः । शतुस्तु दशमे प्रोक्तस्तस्मादुग्रः परः स्मृतः । द्वादशेऽत्रिः समाख्यातो वाली चाथ त्रयोदशे । चतुर्दशे गौतमस्तु वेदशीर्षा ततः परम् । गोकर्णश्चाथ पञ्चात् गुहावासः शिखण्डिश्च । जटामाल्यट्टहासश्च दारुको लाङ्गली क्रमात् । श्वेतस्तथा परः शूली दिण्डी मुण्डी च वै क्रमात् । सहिष्णुः सोमशर्मा च नकुलीशोऽत्रिमे प्रभुः । वैवस्वतेऽन्तरे शम्भोरवतारास्त्रिसप्ततिः । अष्टाविंशतिराख्याताश्चान्ते कलियुगे प्रभोः" कौर्म ५० अ० । श्वेतपर्वतस्य परिमाणादि यथा "उत्तरोत्तरेणेलावृतं नीलः श्वेतः शृङ्गवान् इति त्रयो रम्यकहिरण्मय कुरूणां मर्यादागिरयः प्रागायताः उभयतः लवणोदावधयो द्विसहस्रयोजनपृथव एकैकशः पूर्वस्मात् पूर्वस्मादुत्तरोत्तरांशाधिक्येन दैर्घ्ये एव हुसन्ति" भाग० ।५।१६ । ११राजभेदे वह्नि० । संज्ञायां कन् । रूप्ये न० राजनि० । कपर्दके पु० । [राजनि० ।

श्वेतकण्टकारी स्त्री कर्म० । शुभ्रवर्णकण्टकारिकायाम्

श्वेतकन्दा स्त्री श्वेतः कन्दोऽस्या । अतिविषायां राजनि० ।

श्वेतकिणिही स्त्री कर्म० । गिरिकर्णिकायां क्षुपभेदे राजनि०

श्वेतकुञ्जर पु० कर्म० । १ऐरावतगजे शब्दर० २श्वेतगजमात्रे च श्वेतगजादेरोऽयम् ।

श्वेतकुशु पु० कर्म० । शुक्लवर्णे कुशभेदे राजनि० ।

श्वेतकेतु पु० कर्म० १वारुणे केतुग्रहभेदे २छान्दोग्यऋषिर्वारुणो ऋषिभेदे ३बुद्धे त्रिका० ।

"केतवो ह्यस्य दशमे वारुणास्तव एव ते । ऋषिः केतः श्वेतकेतुप्रकेतुस्तृतीयकः । श्वेतकेतुर्यदा दशमः श्वेताश्वं वाहनं महीम् । तदा मानुषमांसानि भक्षयन्तीह मानुषाः शुद्धयार्त्तं जगत् सर्वं चक्रवद्भ्रमते तदा" । अपि च "श्वेतः शस्त्रकुलं कुर्यात् लोहितस्तद्भिनद्ध भयम् । शुद्धय पीतकः कुर्यात् कृष्णो रोगमथोल्बणम्" । अन्यच्च "अवन्ती पुष्करारण्यं यावदन्यात्तथापरान् । देशान् क्वचित् क्वचिद्रोगदुर्भिक्षैः परिपीडितान् । श्वेताश्वस्तु जटाकारी शस्त्रः सो व्योम त्रिभागगः । निवर्त्तेऽप्रसन्नेन त्रिभागो कुरुते प्रजाः" इति समयामृतधृतवाक्यम् ।

श्वेतकेश पु० श्वेतः केश इव यस्य । १रक्तशिग्रौ जटाम ।